

# BUTLLETÍ

del



CENTRE  
PARROQUIAL

ANY IV ★ NÚM. 19  
DESEMBRE 1988

DE



ST.

JOAN D'HORTA

## Déu és notícia alegre

És fàcil veure en aquest temps d'Advent-Nadal al·lusions als àngels d'ales platejades que, baixant de la Glòria, fan voliors entorn de l'Estable i entre els homes que contemplen amb ulls entredits els infants de casa i les llumenetes dels carrers i aparadors. Però potser el que no entendreu tant —perquè no s'hi pensa— és que el missatge d'aquests àngels (que vol dir *missatgers*, en grec) i, concretament, de l'àngel que parlà als pastoret de Betlem és que el que en primer lloc anuncien és l'alegria: «Us anuncio una gran joia», una joia que després serà comunicada a «tot el poble» (Lc 2,10). És l'alegria de Déu que passa a ser patrimoni dels ho-

mes. Després, així ho demanarà al seu Pare aquest Infant, que n'és la causa, el vespre abans de la seva Passió: «Pare, els qui m'heu donat, vull que estiguin amb mi on joestic, perquè vegin la meua glòria, la que m'heu donat des d'abans de la creació



del món» (Jn 17,24), i ens ho repetirà St. Pere en parlar de la revelació de Jesucrist, «perquè, creient-hi, us alegeu amb una joia inefable i esplendorosa» (1 Pe 1,8).

Tot plegat ve a dir-nos que la gran il·lusió de Déu és que visquem en l'alegria, perquè en un món on abunden les amargors i les tristesses —a causa dels pecats dels homes—, en un món de tensions i de pors, de pessimismes i angioixes, es fa necessari que se li injecti, en dosis massives, alegria i optimisme, esperança i pau, serenitat i confiança.

I és que l'home, en aquesta vida, no pot viure sense alegria. Per això, per a l'home cristià, l'alegria és la seva atmosfera espiritual natural, el seu estat d'ànim permanent, tal com ho intueix la saviesa popular quan diu que «un sant trist és un trist sant». Quan en el cor de l'home no hi ha alegria, hi manca quelcom de Déu o Déu mateix. I aquesta convicció hauria de reflectir-se en tots els actes de la vida humana. Tal com es diu que «on hi ha caritat i amor, allí hi ha Déu», també es pot dir que «on no hi ha alegria, no hi ha Déu». Parlem, és clar, de l'alegria del cor; no, de la gatzara o de la gresca poca-solta, que no passa de ser una explosió nerviosa; parlem de l'alegria íntima de saber-se estimat de Déu i d'haver trobat el camí que porta a la joia indefinible que Jesucrist ens ha guanyat i ens promet; parlem de l'alegria que es tradueix en respecte, en amabilitat, en acolliment, en predisposició a estimar tot el bé que hi ha en els altres i a donar tot el bé que portem a dins, com a do de Déu.

Vetllem perquè en cadascun de nosaltres, en totes les relacions humanes i en totes les reunions i trobades del soci del C. P. d'Horta, no hi manqui mai la joia i la pau de Déu, defugint tensions i discussions, filles moltes vegades només de l'egoisme i del malhumor.

Fem entre tots que, a casa nostra, hi hagi sempre la imatge del somriure encomanadis en tots els rostres i la riulla fresca i sonora dels fills de Déu. Aquest és el meu «Bon Nadal» per a tots.

**El Consiliari**

## Tal dia farà un any

Benvolguts consocis, ara farà un any de la sentida mort del nostre recordat President en Ferran Solé i Sans (a.C.s.). També farà un any de l'elecció de la nova Junta Permanent del Centre Parroquial, de la qual, ara, sóc President.

I és hora de dirigir-me d'una forma directa a tots els socis, aprofitant aquest butlletí, que, dit sigui de passada, no he volgut utilitzar anteriorment, tot esperant els resultats de la vostra reacció envers la nova etapa que hem volgut promoure en el Centre.

Tinc arguments suficients per a valorar socialment aquest darrer any de la vida de l'Entitat. D'una forma sintetitzada, puc dir, sense por a equivocar-me, que s'ha fet molt per a donar un tomb adequat, i fins ara no n'estic descontent del tot.

Però, si bé hem aconseguit amb èxit donar protagonisme evident als joves, als quals dono les gràcies per la seva actuació, ens manca assolir alguna cosa més. Per exemple, que hi siguem tots, grans i joves, homes i dones, nois i noies. En una paraula, és temps de recuperar —d'intentar-ho, almenys— accions passades que donaren al Centre admiració i prestigi.

Sé que hem millorat molt en allò que podríem dir-ne la «part administrativa», però estem a un nivell molt baix en la «part tècnica», salvant algunes excepcions.

Per això, us necessitem! Tots tenim alguna cosa per aportar. Siguen valents i, sobretot, solidaris. Anàlitzem què podríem fer cadascun de nosaltres. Ens falten des d'electricistes per a l'escenari, fins a paletes, passant per pintors. Que ho ets, tu? La casa se'n fa vella i cal tenir-ne cura. Es feina, i també orgull, de tots, el seu manteniment. Hi ha pressupostos per a fer-ho.

Si ets psicòleg, tens oportunitat d'exercir. Tots necessitem consells i orientació. Ets animador social? Doncs som-hi! Fa falta preparació moral! Qui millor que tu per a fer-ho?

I bé, jo no puc sinó adreçar-me a vosaltres i dir-vos el que ja sabeu. La frase feta: La Junta no ho pot pas fer tot per més bona voluntat que hi posi i treball que hi dediqui.

Dins d'aquest butlletí trobareu un full —una quarteta— de suggeriments. M'agradaria que el féssiu servir, per a donar-me **noves idees, proposar** altres activitats, dir què trobeu que sobra o que falta al Centre.

Com molts ja sabeu, és norma —des que hi ha la Junta actual— que cada reunió de l'últim dimecres de mes sigui oberta a tots els socis. Doncs és tristíssim reconèixer que encara no hem rebut cap «visita». I això, de veritat, em preocupa i molt, com a President d'una Entitat que té uns membres que considerem actius i que obra les portes tot l'any a tothom.

També vull anunciar-vos la celebració de l'**Assemblea General de Socis**, que hem fixat per al divendres 27 de gener de 1989, a les 10 de la nit. Confio i espero molt de vosaltres; de veritat us ho dic.

Per acabar, aprofito l'avinentesa per a desitjar-vos, en nom de tota la Junta, pau amb motiu de les properes festes de Nadal. I que Déu ens ajudi.

Em teniu, com sempre, a la vostra disposició, i us saludo cordialment.

**Enric ROIG i MARTÍ**  
President

---

---

## MANUALITATS

---

---

### Les manualitats funcionen

Les **manualitats** funcionen a bon ritme. La secció de **català**, una de les noves d'aquest any, consta de vuit a deu alumnes molt complicadors. El professor està content i els deixebles també. Doncs, tots contents!

La secció d'**esperanto** no ha tingut tanta sort. De moment, s'han suspès les classes, perquè el nombre d'alumnes no arribava al mínim de cinc. Esperem que s'animi més el personal, i el curs que ve tornarem a provar fortuna.

A l'escola d'**adults**, hi assisteixen sis persones.

També és nova la secció de **bijuteria**, i aquesta treballa a tota vela. Es nota que s'acosten festes grosses en què acostumem a fer intercanvi de regals. Ja s'han elaborat tantes arracades, penjolls, agulles, pulseres, etc., que em sembla que els venedors del metro ho tindran mal parat aquest desembre.

No faltaran jerséis ni vànoves, tampoc. I les **puntaires**, què? No penseu pas que només xerrin: treballen com a bones formiguetes.



\*\*\*\*\*

## ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

*Divendres 27  
de gener de 1989*

\*\*\*\*\*

SUPER GRAN RIFA DE NADAL



*Números a 25 pessetes!  
En combinació amb el sorteig  
de l'ONCE del dia*

**28 DE DESEMBRE**  
*Vocalia de Joventut*

La costura, punt petit i següidat; traus i sargits, «realce» i brodats, vora foradada i punt de creu. I més coses, encara. Qui ho vulgui veure, que vingui qualsevol tarda. Tothom hi cap.

No volem oblidar-nos del **macramé**: les reines dels nusos artístics. Poc us penseu el que es pot fer amb un capdell de cordill.

I com a final, el **tall i confecció**. Aquí està la veritat! Unes tisores, un centímetre, les matemàtiques i un paper, vet aquí l'essencial per a fer néixer un vestit, una jaqueta, un abric, aquella peça de roba que ens roba el cor...

Després de tant treballar, val la pena el manteniment de la condició física. També rutlla la secció de **gimnàstica**. Es nota ja. Si no, mireu-vos bé les nostres sòcies, com n'estan, d'esveltes.

Ja veieu quantes coses ens poden donar les **manualitats**. I encara no ho hem dit tot. És un secret. La secció de manualitats dóna, a pleret, harmonia, amistat, bon humor i companyonia.

Vine a **manualitats**. T'hi esperem.

GRAN PRIX SCALEXTRIC



27 i 28 de desembre  
Dues categories  
a partir de 12 anys

Inscripcions: 23 i 24 de  
desembre, al cafè del Centre

Anima't... i a córrer!

Vocalia de Joventut

## ESBART FOLKLÒRIC

### Ballades, ballades, ballades

Aquesta tardor ha estat força moguda per a l'**Esbart**, principalment per als grups de Cos de Dansa i de Pares.

El **Cos de Dansa** ha actuat amb motiu de la Festa Major del Congrés, a la Plaça del Congrés, conjuntament amb l'Esbart Joventut Nostra. Això va ser el dissabte 8 d'octubre.

El 6 de novembre, i dins de les Festes de Tardor que organitza el districte, va actuar al Centre Cívic de l'avinguda Mare de Déu de Montserrat, a les 12 del migdia. L'actuació va ser amb els Esbarts Espiga d'Or i Joan Rigall i el Grup de Danses Gallegues Saudade. La música era de cobla, cosa que, com podeu pensar, donava molta vida, i dels nostres balls, van ser molt aplaudits *la Plaça de Soller* i *l'Arabesc*.

El 27 de novembre es va actuar al Foment Hortenc, dins de la V Festa d'Exaltació Folklòrica Catalana, festa i actuació preparades amb tota cura. I, segons ens diu un oceller, l'actuació del Cos de Dansa el 18 de desembre al Festival de Nadal serà amb estrenes de balls que ja ara ens fan la boca aigua de pensar-hi.

El **Grup de Pares** porta un any d'actuacions sense parar. Val a dir que, gairebé totes són en honor dels avis, però això no desmereix la *moguda* del grup. Així, el 16 d'octubre i dins la Festa Major del Coll, va actuar, en homenatge a la vellesa, per als avis del Casal de Ntra. Sra. del Coll. Llàstima que la pluja impedís fer l'actuació al Parc de la Creueta del Coll, on ja estava instal·lat l'empostissat per fer-ho. Els avis, però, van estar igualment força contents.

El dijous 27, i dins dels berenars d'avis que es fan al Centre, varen fer tres balls, un dels quals era la *Carnavalesca*, que no s'havia ballat fins ara i que va agradar molt.

També el dijous 10 de novembre, i dins de la Festa Major de Sant Martí de Provençals, varen actuar, a la tarda, al Casal d'Avis del carrer Xifré. Aquella ballada fou molt emotiva.

# EXCURSIONISME

## Excursió per les Riberes de l'Ebre

car, a més d'haver-hi sis-cents avis, asseguts en cadires i a les escales, el president de l'entitat va dir unes paraules d'agraïment tan sinceres que a més d'un li brollaren les llàgrimes.

Ah! No cal dir que també el Grup de Pares està preparant amb molt d'interès les danses del Festival de Nadal.

El **Grup Infantil** començà la seva participació d'enguany a la roda d'esbarts, actuant el 30 d'octubre, a l'estatge de l'Esbart Montserratí Martinenc.

I pel que fa al **Grup Juvenil**, sabem que pensen sorprendre'ns amb els balls del Festival Nadalenc, perquè són tots nous i s'estan dedicant a assajar «a tota pastilla». A més, estan preparant la ballada del 2 o 3 de gener al Saló de la Infància, en la qual, possiblement, també hi participi el Grup Infantil.

I també el **Grup Preparatori**, que tots tenim ganes de veure, s'està preparant per al Festival de Nadal amb tota il·lusió.

I, per acabar, podem avançar que, com cada any, tot l'Esbart prepara els seus **Pastorets**. Esperem que, com sempre, agradin a tot el públic assistent. Bon Nadal!



## VETLLADA NADALENCA

**MUSICA... DANSES...  
POEMES... CANÇONS...**

**23 de desembre a les 22 hores.  
Hi haurà ressopó de germanor!**

*Vocalia de Joventut*

El primer dia d'octubre es féu l'excursió per aquelles terres que patiren la terrible calamitat coneguda com la *Batalla de l'Ebre*. Com sigui que la vaig viure intensament, m'encarreguen que la crònica de l'excursió vagi amplament acompanyada d'una visió de la tragèdia. Essent així que els fets afectaren directament o indirectament tota la gent del Centre, espero que no tindreu inconvenient que, amb el beneplàcit de la directiva, traslladi el tema a la secció **Records d'altres temps**. Així ho faré, i passem seguidament a l'excursió.

Primera observació: el contingent de simpàtiques vidues que ens acompanya segueix augmentant efectius, i va camí de la majoria absoluta, amb la possibilitat de fer-se amb el control de les sortides. Crec que és arribada l'hora que els que no som vidues ens posem a la defensiva i... a veure qui podrà més!

Sortim a les 8 i, com de costum, s'esmorza en ruta; aquesta vegada, en una cafeteria de l'autopista. Aquesta la deixem a l'Hospitalet de l'Infant, i seguim la nova carretera que, vorejant la riba esquerra de l'Ebre emmena a Móra. Parada a **Tivissa**, població turística i pintoresca, amb un cens de 2.028 habitants el 1970, quan el del 1940 era de 3.065, situada a 309 metres d'alçada. Per carrers estrets, molt nets i curulls de flors a finestres i balcons, ens dirigim a la plaça de l'Església, on hi ha una llarga miranda, amb meravellosa perspectiva sobre les comarques veïnes. Obtinguda la clau de l'església, hi entrem per visitar-la. El temple és d'estil gòtic, del segle XIV, amb l'exterior del XVIII, d'estil renaixement; ens crida l'atenció un ori-



Miravet, 1 d'octubre de 1988

ginal Sant Sopar de talla, com embolcallant el Sagrari, i una coquetona capelleta dedicada a la Mare de Déu de Montserrat. No ho visitem perquè no hi ha temps, però el terme municipal de Tivissa té coses de l'edat de bronze, un poblat ibèric, una terrisseria romana del segle II, l'ermita de Sant Blas, i el castell que canviava d'amo amb la mateixa facilitat que nosaltres ho fem de camisa. Durant la batalla de l'Ebre, el poble patí la proximitat del front, i l'antic arxiu de Can Magrinyà fou ocupat i destruït per gent de les brigades internacionals. La visita ha estat molt agradable.

Continuem el camí, vorejant el riu, fins a Móra la Nova, des d'on passem a la ribera dreta. Móra d'Ebre, Benisanet i Miravet, segon objectiu turístic. La població de Miravet es troba al peu d'un turó, a redós del seu majestuós castell. Des de l'antic embarcador fluvial, les cases del casc antic tempen el pinzell i la màquina fotogràfica; passat el portal, s'enfilen entre el riu i el roquerar, fins a trobar l'Església Vella, avui fora de servei, i la placeta mirador. El castell s'aixeca, imponent, sobre el riu; del

segle XII, bastant ben conservat; avui encara se'n pot admirar gran part de l'obra primitiva, com el refectori i la capella romànica; passà de mà en mà a causa de cessions i lluites, darrerament, dues vegades durant la nostra guerra. Els més agosarats dels nostres assaltaren també el castell, però no pas a tall de conquesta, sinó pel pruit de trepitjar aquelles ruïnes històriques. Funcionen encara vuit de les antigues terrisseries, que aprofiten el fang dels llacs que deixa el riu en les avingudes, barrejat amb les argiles refractàries del terme.

Des de Miravet tornem a Móra la Nova a dinar. No crec que ningú quedés amb gana, car anaven apareixent plats i més plats, que no especifico per falta d'espai. Després de tan abundant i excel·lent dinar, alguns es gastaren diners adquirint ceràmica. A continuació ens arribarem fins a Ascó, fent una parada al «Pas de l'Ase», lloc pintoresc, per fer-hi una foto. Sortim d'Ascó, i directes cap a Barcelona, per Falset i Reus, amb petita parada a la primera d'aquestes poblacions.

Com de costum, molt contents de l'organització i de la bona harmonia; i encara més del fet que, una altra vegada, els homes del temps es quedessin amb un pam de nas, després que, com sempre, ens haguessin volgut esporuguir amb ridícules previsions de temps infernal. I... fins al Montseny, si Déu ho vol.

Pere SOLÉ

## ICONCURS DE CONTES CURTS

*Concurs de contes  
per a petits i grans*

*Informe-vos al C.P.*

*Animeu-vos i escriviu!*

Organitza:

*Vocalia de Joventut*

# CINEMA

## Una enquesta

Aquesta Secció ha començat aquest curs per Festa Major amb un doble programa infantil: *Basil, el rató detectiu*, de Walt Disney, i *La segona guerra de los niños*, amb el grup infantil Parchis.

Les sessions s'han fet els diumenges a la tarda, a partir de 3/4 de 5, a més de les matinals escolars, els dissabtes, a 2/4 d'11, una vegada al mes.

Últimament el públic ha minvat. Per això, a finals del curs passat vam fer una enquesta entre els assistents. Del resultat podem resaltar:

—Enquestades: 204 famílies.

—*Quin dia t'agrada venir al cinema?* 32%, diumenge a la tarda; 28%, dissabte al matí.

—*Quins tipus de pel·lícules t'agraden més?* 34%, de dibuixos de Walt Disney; 15%, d'aventures; 9%, de Walt Disney amb persones.

—*Com saps les pel·lícules que es projecten?* 22%, pels cartells del Centre Parroquial; 19%, per la propaganda als col·legis; 17%, pel «Teleprograma».

—*Si vens poques vegades, per què?* 26%, no estic informat; 19%, surto amb els pares.

—*El preu el troves...?* 82%, bé; 14%, barat.

—*Què prefereixes veure?* 65%, dues pel·lícules; 32%, una sola pel·lícula més bona.

—*Les pel·lícules en català, les entens?* 91%, sí.

—*Les pel·lícules que es projecten, com les troves per edat?* 86%, estan bé; 11%, massa per als petits.

—*Quins títols de pel·lícules t'agradaria veure?* 19%, títols de Walt Disney (*Blancanieves, Bambi, Libro de la selva*, etc.);

8%, títols de films de dibuixos en general: *Astèrix*, etc.

—*Què t'agradaria que milloréssim?* 8%, les butaques; 4%, els lavabos; 4%, les llaminadures; 3%, el so.

Les sessions de cinema acabaran, si Déu vol, el dia 11 de desembre, i tornarem a reprendre-les després de Reis. Tenim com a pel·lícules previstes per fer: *El libro de la selva, Bambi* i *Superman IV*. Esperem que siguin del vostre gust.

Bon Nadal!

La Secció de Cinema

## FUTBOL SALA

### Una nova temporada

Quan llegiu aquestes línies ja farà tres mesos que haurem començat la temporada; hi haurà molts partits jugats, amb diferents resultats, però aquest temporada la coneixem amb el nom de *la Temporada de la Renovació*.

Per començar, els tres equips del C.P. d'Horta estan units en una sola secció, encara que cadascun d'ells fa la seva pròpia vida.

L'**Equip Infantil**, de recent incorporació a la vida del Centre, juga a la lliga del Consell de l'Esport Escolar. Aquest equip està format per nens de 10 a 14 anys. (Com veieu, el C.P. adopta la política «de pedrerax».)

L'**Equip Femení** continua a la 1a divisió de la lliga de la Federació Catalana de Futbol. El planter de jugadors està completament reformat i rejuenit (la mitjana d'edat no arriba als 17 anys). La intenció dels preparadors de l'equip és crear una petita escola de Futbol-Sala femení a Horta.

Hem de dir que aquests dos equips juguen i s'entrenen a les instal·lacions de l'**Escola Mare Nostrum**, i voldríem aprofitar l'ocasió per agrair públicament a l'Associació de Pares d'aquesta escola les facilitats donades als nostres equips (i als d'altres entitats) per a poder gaudir de les seves instal·lacions.

L'Equip Masculí (que també s'ha renovat força) juga per segon any consecutiu a la lliga de l'organització Meiland, a les instal·lacions que aquesta organització té al costat dels Salesians. Hi ha molta confiança en fer més bon paper que l'any passat, que ja contàrem amb el suport, igual queenguany, del Bar la Daurada.

Tota la secció de Futbol-Sala està molt contenta de la tasca que porta a terme la **Vocalia de Joventut del C.P.**, i ja li ha ofert el seu recolzament i la seva col·laboració.

En aquest aspecte, cal dir que s'estan jugant partits de futbol-sala entre les diferents seccions de la casa, per tal de conèixer-nos una mica més i passar bones estones junts. Pensem seguir promovent aquest tipus de trobades esportives (no cal pas que sempre sigui futbol) amb totes les seccions de la casa, per aconseguir la unitat necessària per a portar endavant el Centre.

Tot confiant que la majoria de socis lleigeixi aquestes ratlles i esperant que molts d'ells s'animin a participar en les activitats del C.P., us saluda cordialment la

#### Secció de Futbol Sala

### Correcció d'errades

Malgrat els esforços del seu corrector coordinador, aquest Butlletí surt cada vegada amb algunes errades més o menys importants: pàgines sense numerar, paraules mal escrites i, sobretot, mots mal tallats... (Aquesta darrera fallada és deguda, curiosament, al progrés, als avenços tecnològics, a la introducció de la informàtica a les impremtes...)

El número passat, però, a més de no portar numerada la pàg. 47 (les 46 i 48 «tenen motius» per a no gastar número, si us hi fixeix), conté un parell de grosses errades que cal mencionar i esmenar:

A la pàg. 38, segona columna, on diu *Sant Feliet de Terrassa*, ha de dir *Sant Feliet de Terrassola*.

I a la pàg. 47, on acaba el text, es parla d'un tal «Moro Mussa» i del seu *harem*; ha de dir el seu *harem*.

## ENTREVISTES

### Antoni Caminal i Serret Jaume Caminal i Serret

*Antoni Caminal i Serret, nat el 31 de gener de 1920, i Jaume Caminal i Serret, nascut el 21 de juny de 1924, són els socis números 13 i 15 del C.P. d'Horta.*

Aquesta vegada us presentem dos socis alhora: en Toni i en Jaume. En Toni és el gran de quatre germans i l'únic no nascut a Horta.

**Toni** — Jo vaig néixer al carrer del Call, on vivien els pares des que es van casar. La mare patia molt de reuma a causa de la humitat d'aquella zona. Ens traslladàrem a Horta i se li guariren tots els mals.

— *¿D'on eren els vostres pares?*

**Jaume** — La mare era filla d'Horta, de cal Boter —actualment, cal Ripollat—. És la casa que fa cantonada Horta-Tajo. Li deien a cal Boter perquè el nostre avi feia bótes de vi.

— *I el pare, d'on era?*

**Toni** — El pare nasqué a Arfa, un poble de vora la Seu d'Urgell. Com que era el cabaler, va haver d'aprendre un ofici i marxar de casa per buscar feina. Es traslladà a Barcelona i va fer de paleta, de fuster i d'electricista. Va poder entrar als tallers de La Maquinista Terrestre i Marítima. Estudiava de nits a les classes de l'Ateneu Obrer del carrer Montcada i es tragué el títol de pènit mecànic passant els exàmens oficials a l'Escola Superior de Vila nova i la Geltrú. L'any 1918, quan La Maquinista inaugurà els tallers de Sant Andreu, el pare tenia ja el càrrec d'ajudant de director. En aquella època dirigia l'empresa un enginyer alemany. No va ésser fins als anys quaranta que començà a haver-hi professió de directors i subdirectors i tècnics especialistes en mil facetes.

— *¿Què feien a La Maquinista?*

**Toni** — Construïen locomotores a vapor per a trens, estructures metàl·liques per a ponts i també les dels mercats de la Boqueria i del Born i la de l'estació de França.



— *Al vostre pare no li degué costar trobar-vos feina dins d'una empresa tan important.*

**Jaume** — Només jo vaig entrar-hi. Hi vaig treballar durant 25 anys.

— *Explica'ns una mica el teu treball i els teus estudis.*

**Jaume** — L'any 1938, als catorze anys, vaig començar a treballar com a aprenent de dibuixant.

— *En plena guerra! ¿Funcionava La Maquinista?*

**Jaume** — I tant! Estava militaritzada. Construïen material bèl·lic per a artilleria. El pare no era més que un simple cap de taller. Manaven els militars. Acabada la guerra, vaig continuar treballant i estudiant a l'Escola del Treball fins a obtenir el títol de mestre industrial. Després vaig anar a una acadèmia per a fer el peritatge mecànic, títol que em donaren a l'Escola de Terrassa. Els anys quaranta es fundà l'escola d'aprenents a La Maquinista.

— *Ets que vingueren al darrera tingueren el camí més fàcil per a estudiar.*

**Toni** — L'escola d'aprenents va organitzar un curs de fotografia que en Jaume aprofità al màxim. Se li va desvetllar la vocació per la fotografia. L'escola organitzà un concurs i en Jaume va endur-se totes les copes. Cinc! Va ser un «pitorreox».

— *Quin bon començament! ¿Va ser aquest el primer premi fotogràfic?*

**Jaume** — El primer premi de la meua vida el vaig guanyar al Foment Hortenc. A l'Escola Oficial de Pèrits de Vilanova i la Geltrú en vaig guanyar una colla d'anys seguits. Jo sempre em presentava a concurs. Van deixar d'enviar-me les bases, amb l'esperança que no m'hi presentés més i deixés el camp lliure a d'altres candidats.

**Toni** — Es clar. Arribava un moment que el concurs no tenia color: sempre el mateix capdavanter!

— *L'afició a la fotografia et dura encara. En tenim bona mostra a la Secció Fotogràfica del C.P.*

**Jaume** — Es cert. Sempre m'ha agradat. He disfrutat molt. L'any 1962 es constituï el Grup Fotogràfic d'Horta, del C.P. En vaig ser president onze anys. Des que hi hagué nou president, vaig passar a ser el tresorer. Encara ho sóc.

— *Ets l'ànima del Grup. Sense en Jaume ja no existiria aquesta secció. ¿Has guanyat el guardó de la Casa?*



**Jaume** — Estic ben orgullós d'haver guanyat el Liri de Sant Lluís. L'any 1967 em concediren el liri de plata, segon premi. L'any 1985 vaig aconseguir el liri d'or, premi d'honor. És un premi molt ben considerat dintre l'estat espanyol i l'han obtingut una colla de personalitats dins l'art fotogràfic.

— *Nosaltres també n'estem orgullosos que l'hagis guanyat. Ara preguntarem a en Toni. Després de l'escola, ¿a què et dediques?*

**Toni** — L'any 1935 vaig veure-me-les morades per a trobar feina. Jo estava preparat per a ser delineant. El pare ens feia dibuixar cada dia. Jo, per a fer-lo content, un dia dibuixava xiulant. El pare m'esbroncà de valent: «Si xiules, no saps què dibuixes! Només fas ratlles!» Vaig fer una sol·licitud per a entrar de «botones» en un banc. Em van admetre per la bona lletra... tot i que el pare m'havia fet repetir la sol·licitud perquè no la trobava prou pulcra.

— *Vas fer carrera, i no pas de «botones».*

**Toni** — Sí, Déu n'hi dó. He arribat a director. He dirigit diferents agències de banca. Però, tornant als primers temps, recordo quan vaig aprendre d'escriure a màquina, que el pare em va prometre regalar-me una màquina fotogràfica si a finals d'estiu sabia escriure bé i ràpid.

— Vas reeixir, ben segur.

**Toni** — Ja ho crec! Tot una setmana copiant la mateixa carta em va donar una rapidesa! El pare em regalà una màquina Brownie-Baby, que li costà 12'90 ptes. Podiem usar uns rodets de 12 fotografies de la mida 4 x 6 1/2. Tant en Jaume com jo començàrem a fer tota mena d'invents. Portàvem els negatius a revelar al senyor Lluch, el pare d'en Benjami de l'estanc del carrer Major. De vegades li portàvem els negatius tallats d'un en un. L'home se les veia negres, amb nosaltres!

**Jaume** — El 19 de juliol del 36 vàrem retratar l'església mentre cremava. El pare ens agafà el negatiu i ens el velà, per evitar complicacions. Passàvem molta por, en aquells moments!

**Toni** — Aquella màquina la deixàrem a un còsi que marxava al front i ens l'havia demanada insistentment. Es va perdre, com era de suposar!

— Parleu-me del cinema.

**Jaume** — Sempre ens ha agradat el cine. No les pel·lícules, sinó les màquines, tot l'engranatge. En Ribó, que era l'amo del cine de la plaça i del del Carmel, ens deixà entrar a les cabines per veure com funcionaven els primers cines sonors: una màquina passava la pel·lícula; se li acoplava un plat tocadiscos amb el so... i quan la cinta visual es trencava —cosa molt normal que passava sovint— es perdien quadrets (fotogrames) i la veu quedava desfaçada. Calia afegir el mateix nombre de quadrets en negre per conservar la sincronització.

**Toni** — En acabar la guerra vàrem organitzar sessions de cinema al «local». El senyor rector, mossèn Miquel Pujol, ens aconseguí unes màquines bastant velles, i el senyor Roca ens portava pel·lícules més antigues encara. Aquest senyor tenia un negoci d'esborrar i netejar pel·lícules cinematogràfiques, deixant-les a punt de ser utilitzades de bell nou. Abans d'esborrar-les, les passàvem al

local del carrer de la Rectoria. Eren pel·lícules mudes.

**Jaume** — Més endavant passàrem als Lluïsos, amb màquines sonores.

— Encara hi veiem en Jaume, en aquesta secció, i jo com a simple ajudant, sinó com a principal responsable.

**Jaume** — Bé, sí. M'hi vaig veure embolicat sense quasi adonar-me'n. El cinema dels Lluïsos nasqué gràcies a l'esforç d'en Forn, en Llunell, en Bigas, en Corretja, en Ballester i en Coma. Més endavant van demanar-nos col·laboració al meu fill Josep i a mi. Ens hi vàrem embarcar de valent. Al cap d'un temps fixàrem d'operador l'Enric López. De mica en mica van anar desapareixent gairebé tots els promotors i ens quedàrem en Forn, en Josep, l'Enric i jo com a amos del tros. Tenim un ajudant molt valuós: en Ricard Terrades, l'home més constant i treballador que mai es pugui trobar. El meu fill i en Forn porten l'ardua tasca de tractar amb les cases distribuïdores i confeccionar els programes. Els altres fem la feina que es presenta.

— Una pregunta que encara no us he fet. Des de quan sou socis dels Lluïsos?

**Toni** — Des que érem aspirants d'Acció Catòlica. Recordo que em feren de junta: vocal de pietat. Com que no podia anar a cap reunió, vaig escriure una carta dimintint del càrrec. Continuava actiu, però en segon terme. Vaig col·laborar en la formació de la revista **Ideal**. Els seus vuit primers números es digueren, senzillament, «Centro Parroquial de San Juan de Horta. Circular para socios»; els nùms. 2 a 8, amb una capçalera dibuixada per mi. A partir del nùm. 9, la revista ja es digué «Ideal», amb capçalera d'en Casademont. Jo col·laborava amb el pseudònim **KMI**, com a dibuixant. Els articles els firmava amb les meves inicials. La revista, de primer, sortia tota en castellà. A poc a poc et anàrem introduint-hi el català (amb permís de la censural).

## Centro Parroquial de San Juan de Horta



ABRIL 1988

(con omnes et singulis)

CIRCULAR N.º 4



— Una altra pregunta de rigor. ¿Heu fet comèdia?

**Toni** — Mai! Nosaltres ajudàvem al teatre fet d'acomodadors. Una vegada, a l'escola, em volien fer sortir a cantar dalt de l'escenari. Al primer assaig dalt l'escenari no em sortí la veu i les cames em tremolaven. Ho van deixar córrer. Quant a l'Orfeó Montserratí, vaig passar la prova, però no podia anar als assajos per causa de la feina. Vaig plegar, naturalment.

— És un cas ben insòlit, de trobar uns socis del C.P. d'Horta que no hagin passat per l'escenari com a comedians! Us perdonem la «malifeta» perquè la vostra dedicació al Centre ha estat i és ben prolifera. La vostra empremta quedarà per sempre en la història d'aquesta Casa.

Dora SERRA

## TEATRE

### Quatre parets nues

Si, per una vegada, una estrella il·luminés l'escenari, podríem comprovar que només hi ha quatre parets nues. De tota manera, la imatge d'un espai ens pot dir moltes coses. Dins d'un escenari petit o gran, expresses allò que els ulls no poden veure, però que imaginem molts fets.

Es un altre món, una altra dimensió... Un més enllà on el teu cos i el teu parlar han de ser lliures de tot sentiment. Perquè, si no, ¿és teatre allò que no vols representar? Realment, sí; sí que és teatre.

\*\*\*\*\*



**Bon Nadal!**



*Com cada any, benivolguts consocis del Centre Parroquial de Sant Joan d'Horta, us desitja que passeu unes bones festes nadalenes i que l'any que aviat començarem us sigui ben propici*

**La Junta Permanent**

\*\*\*\*\*

Només fas teatre quan actues les paraules manades, dites, exigides. Comèdia, comèdia pura. Però... ¿i si actues el que vols expressar, sentir...? Aleshores vius. I és el més important: representar tot el que és la vida, vol la vida, ens diu la vida. Potser a vegades és més difícil del que ens pensem. Perquè ens agrada molt fer comèdia, veure teatre, descarregar neures amb fets que no ens diuen res.

És possible? Quan un poble és oprimat i només representa la vida prohibida, és quan pot sentir-se més lliure perquè sap que, als ulls del món, de l'espectador, no fa teatre, representa una realitat; dura, però real... I què és la vida? TEATRE, en el seu sentit més pur.

**Nota:** Els dies de gener: dissabte 21, a les 22 hores, i diumenge 22, a les 18, el Grup representarà *No feu bromes amb l'amor*, d'Alfred de Musset.

**El Grup de Teatre**

# RECORDS D'ALTRES TEMPS

## CAPITOL XIX

### La tragèdia de l'Ebre

En la crònica de l'excursió a les Riberes de l'Ebre (pàg. 53 d'aquest mateix butlletí) s'explica i es justifica el perquè es tracta aquest tema aquí. Per tant, sense més preàmbuls, anirem al gra i, amb la vostra vènia, retrocedirem en el temps.

Ens trobem a Logronyo el dia 20 de gener de 1938. D'una agrupació de dipòsit, en surten dos mil homes que són enviats al front de Terol a cobrir baixes. A vint-i-cinc de nosaltres ens destinen al grup d'obusos —artilleria de muntanya sobre muls—, que, si fos completa, la integrarien 200 homes i 160 muls. Ens hi incorporem el dia 26 al poble de Buenas, en plena Sierra Palomera, a més de mil metres d'alçària. Al mateix temps, s'incorporen una vintena d'animals, que són més ben rebuts que nosaltres. Els homes són acollits amb riotes, perquè la majoria som escriptors, empleats de banca, funcionaris i curtets de talla, i no se'ns considera prou aptes per a la feina molt dura d'aquesta unitat. De primer antuvi, em posen al servei d'una bèstia que haig de tractar amb extrema delicadesa; però un mes després, ascendit —jo; no, el mul— a telefonista de campanya, seré jo qui tindrà una bèstia al meu servei. En aquesta unitat em tindran, continuament, muntanya amunt muntanya avall fins al final de la tragèdia.

Fem un sal i situem-nos a la primavera del mateix any. Les forces més considerables de l'exèrcit que en diuen «republicà» i del que en diuen «nacional» estan entregades a una lluita duríssima al front de Llevant. Els «nacionals», que tenen com objectiu València, estan aturats i sofreixen enorme sagnia en les abruptes serres de l'Espanad. Mentrestant, el general Vicente Rojo reorganitza el seu exèrcit de Catalunya, crida més lleves, homes

grans i «ibiberons», rep gran quantitat d'armes i canons procedents de la URSS i aconsegueix crear un formidable exèrcit.

Fracassat, el 21 de maig, un primer intent al front del Segre, es prepara meticulosament l'ofensiva per l'Ebre, que serà coneguda com la «Batalla de l'Ebre». El comandament és confiat a Juan Modesto, de filiació comunista, com ho és també la dels caps de cos d'exèrcit, Lister i Tagüeña, i, pràcticament, la de tots els caps de divisió. L'objectiu immediat és establir un cap de pont a la regió de Gandesa, i, una vegada consolidat, atacar l'enemic pel darrera, al front de Llevant.

És el cas que, a les 12 en punt de la nit del 24 al 25 de juliol de 1938, les brigades republicanes surten dels seus amagatalls i punts de concentració de la vora esquerra del riu, passen l'Ebre sense gaires dificultats i sorprenden les forces «nacionals» de posició a la banda dreta, que vivien tranquil·les i confiades, car no esperaven cap atac per aquest front. Amb barques, pontons i a peu, s'ha passat el riu per diversos flocs des de Mequinença fins a Benifallet, a 24 km de Tortosa. Totalment desbordats, els contingents «nacionals» es retiren, i els republicans, trepitjant-los els talons, s'endinsen en terreny enemic uns 20/25 km. En Lister ocupa l'estratègica Serra de Cavalls, que domina Gandesa. Però forces de reserva enemigues ja han preparat la contenció a la línia Bot-Gandesa-Villalba, poblacions que ja no canviaran de mà. En la defensa de Villalba dels Arcs és quasi anihilat el terç català Verge de Montserrat, que ja havia quedat delmat a Codo, l'estiu del 37; feta per la qual li fou concedida la «Laureada de San Fernando», màxim guardó militar.

El 3 d'agost, fracassats tots els intents de seguir endavant, en Juan Modesto desisteix de continuar l'ofensiva i ordena la fortificació del cap de pont tant com sigui possible. Més reforçats els «nacionals» amb forces retirades del front de Llevant, que quedarà paralitzat, comença una lluita aferrissada, llarga i cruel, que costarà rius de sang i cobrirà de cadàvers les terres de l'Ebre. El 25 d'agost ens

treuen de l'Espadan, d'esglaiador record, i el 26 ens incorporen a la batalla de l'Ebre, on no em mancaran noves accions de guerra, calamitats, misèries, greus perills i visions espantoses a afegir a les que figuren detalladament al meu ja voluminós diari de guerra, escrit dia a dia, en plena campanya, i en el qual no falten tampoc anècdotes inverossímils, com la d'aquells cinc dies de febrer, trescant solet per les muntanyes de Terol, amb neu i pluja, sense més companyia que la de dos muls malalts; o la d'aquell plat d'arròs escaldolat on hi havia més mosques que grans d'arròs; o la viscuda la nit de l'1 al 2 d'abril, quan la nostra primera passada guerrejant per aquestes terres, als afores de Villalba dels Arcs, on dormirem inconscientment barrejats «rojos» i «blancs», armant-se a la matinada la de Sant Quintí.

Abans d'incorporar-nos a la línia de foc, passem quatre dies descansant, ni més ni menys que a... Horta de Sant Joan! No cal

que digui res. El cementiri d'aquest poble dóna una idea crua del que és aquesta batalla terrible; centenars i centenars de xicots reposen enterrats als afores del cementiri perquè, a dins, ja ho hi caben, i portats pels atzemblers, van arribant morts i més morts a corrua feta.

I tant, si tindrè material per al meu diari! Que en podria explicar, de coses! Però, naturalment, no hi ha espai per a res...

Segueixen molts dies d'activitat intensa, però amb poques variacions a la línia de foc; dies d'aquells que el «parte» de guerra donarà un lacònic «Sin Novedad en el Frente», perquè no s'han produït resultats satisfactoris o espectaculars; «parte» que es repeteix dies i dies, cosa que fa que molts «enxufats» de reraguarda es preguntin, indignats: «¿Què hi fa, tanta gent, al front, si no es fa res...?» «¿Què hi fem, al front? Al front estem en contínua activitat; al front fem el mateix que els de l'altre costat; al front, els que no caiem, sen-



**L'exèrcit de l'Ebre travessa el riu, tocant al poble de Miravet. El descuit per part de la defensa és ben palès, el mateix que la gosadia dels atacants.**

tim xiular les bales al voltant nostre; al front ens sentim acariciats per la terra aixecada per metralla artillera que ha fet explosió vora nostra; al front procurem resguardar-nos, amb tota la por al cos, de les bombes que deixa caure l'aviació contrària; al front els pobretons dels dos bàndols anem mal menjats, esparacats, amb calçat d'estroçat, ens mullem i passem calor o fred, no ens podem rentar i, en fi, sempre que podem, ens gratem fríssament per aliviar-nos de l'acció d'uns fastigosos paràsits que ens pessigollegen i ens martiritzen el cos. Això i moltes coses més, fem al front! En un d'aquests dies de «Sin Novedad», tinc anotats més de 800 obusos disparats, en conjunt, per les quatre peces de la bateria. El 2 de setembre, dia de «Sin Novedad», un bombardeig de l'aviació agafà de ple el grup d'obusos del 65, de posició al nostre costat, i l'anorrea materialment; entre les baixes, el comandant Coteló i tota l'oficialitat, a excepció del capità Vara del Rey. Un altre dia de «Sin Novedad», el 8 de setembre, de paorós record, d'extraordinària activitat de l'aviació «nacional» i de l'artilleria «republicana», queia el nostre capità a l'observatori, cosit a ferides per un caça, i a mi em correspongué tot el dia, empaitat per una metralladora, esporuguit i acovardit de pànic, anar resseguint i reparant, tant com m'era possible, la línia de 3 km que ens comunicava amb la bateria, i que era batuda constantment per l'artilleria. Totes aquestes coses eren normals en un dia de «Sin Novedad en el Frente».

Alguns diumenges, no pas gaires, tenim missa en un altar de campanya, i, esporàdicament, fins i tot podem combregar, cosa que ens consola i enforteix espiritualment. És un avantatge que tenim sobre els germans que operen a l'altre costat, que no tenen aquesta sort. Ens produeix tristesa, donem voltes al magí, tot pensant que estem enfrontats dos exèrcits integrats igualment per una barreja d'homes de totes les ideologies, i que la immensa majoria dels uns i dels altres es troben on es troben, guerregen amb qui guerregen, només que per la situació de cadascú en el mapa peninsular el 25 de juliol del 36.

Finalment, després d'un mes i mig de lluita, és conquistat l'important nus de comunicacions Venta de Camposines; tot seguit, s'ordena a totes les divisions que, malgrat estar esgotades, es llancin a una ofensiva total.

Per la meua feina, pujo als observatoris, des

d'on sóc testimoni de molts enfrontaments. Així és com, el 30 d'octubre, des d'una trinxera de les avançadetes, segueixo perfectament la duríssima lluita per la Serra de Cavalls, a la qual precedeix una imponent preparació artillera i aèria. L'atac comença a primera hora del matí, i la forta resistència dura fins a les quatre de la tarda. «Cavalls» ha canviat d'amo, i això representa el començament de la fi. El primer de novembre, des del cim de «Cavalls», m'extasio tot contemplant el panorama, tan superb com extens, des de Tortosa fins al Pirineu lleidatà, més amples extensions de terres aragoneses i valencianes.

Dia 2 de novembre, Dia de Difunts. Una oració pels companys d'unitat caiguts. Més oracions per totes les víctimes d'aquesta guerra fratricida, i una pregària especial per les ànimes que han sortit dels cadàvers que jeuen escampats arreu; molts, en plena descomposició, en posicions estrafolàries; d'altres, de bocaterrosa, i uns tercers, panxa enlaire, amb els ulls oberts, fixes en el cel... com si Us busquessin, Déu meu! Misericòrdia per a ells... Us ho demanem, Senyor!

L'exèrcit «republicà» segueix oferint enorme resistència, i amb fortíssims contra-atacs, recolzats per tancs i l'aviació, infligeix quantioses baixes als «nacionals». La lluita continua aferrissada i les posicions i poblets es van cedint només que pam a pam. Tot el terreny que es recupera està talment triturat per la guerra: arbres trinxats, caserius destruïts, cadàvers abandonats, la terra masegada, metralla escampada arreu... tot és reflex fidel de la més esborronadora batalla d'aquesta maleïda guerra.

El dia 7 s'ha ocupat amb moltes baixes, que també ha sofert la meua unitat, l'alterosa Serra Pícosa, que domina Móra d'Ebre. El 8 he efectuat un penosíssim ascens al cim, on queda instal·lat el nostre observatori, i que és una nova talaia des d'on admirar aquesta terra nostra, tan bonica com martiritzada; veig també a l'altre costat del riu, una immensitat de l'enyorada terra catalana que avui per avui em segueix essent fruit prohibit... i tot el meu ser s'omple de la inspirada estrofa del nostre Verdaguer: «Dolça Catalunya, pàtria del meu cor...». Encara una altra talaia, el dia 10, da't del Pic de l'Àliga, i prou, perquè es següents una boira espessa i permanent s'ha apoderat del camp de batalla.

El dia 15 la meua unitat arriba a Ascó i s'acaben les hostilitats. El mateix dia les forces «republicanes» repassen l'Ebre, en sentit contrari al 25 de juliol; aconsegueixen salvar una bona part del material de guerra i dels efectius humans, però deixen sobre la ribera dreta milers i milers de morts i ferits, no gaires més que els «nacionals», i deixen també llargues fileres de presoners camí dels camps de concentració... i també milers de combatents passats al camp contrari. S'ha aconseguit frenar l'ofensiva sobre València, ciutat que ja no caurà fins al final de la guerra, però s'ha aconseguit també precipitar la caiguda de Barcelona i de tot Catalunya, que, al capdavant, és el que esperava la reraguarda, cansada i fastiguejada: que s'acabés d'una vegada la tragèdia, **fos com fos**.

I acaba aquí una visió llampec del meu guerrear per les terres de l'Ebre. He procurat presentar els fets amb neutralitat i crec haver-ho aconseguit. Que em perdoni qui no ho vegi així. Aquests «records d'altres temps» han tingut, esporàdicament, sabor bèl·lic. Ara, passats cinquanta anys, ja no interessa saber de qui va saer la culpa, ni si hi havia bons i dolents, ni qui va guanyar, ni qui va perdre. Només volem que hi hagi pau i bona voluntat entre germans... i que no ho fem mai més!

*Fonts:* Des de la primavera al 20 d'agost: «La historia se confiesa», de Ricardo de la Cierva. A partir del 20 d'agost: Diari de Guerra, de l'articulista.

**Pere SOLÉ (soci núm. 1)**

## FOTOGRAFIA

### Nou curs i exposicions

La Secció Fotogràfica ha començat el nou curs amb ganes de col·laborar amb les seccions que el C.P. cregui oportú. De moment, estem recollint i desant una sèrie de fotografies reportatge de les diferents excursions que es duen a terme mensualment. El pròxim mes de juny, en una trobada extra que es pensa celebrar, tots els excursionistes d'au-

tocar podran fer gala de la seva memòria visual reconeixent els variats indrets que els mostrarem. Diuen que hi haurà «sorpreses» per als millors memoristes!

Continuem celebrant el nostre concurs particular de cada mes, cada segon dissabte, dins de la nostra tertúlia.

El mes de novembre començarem noves fires; una trobada extra cada tercer dissabte per a classes pràctiques d'aprenentatge de fotografia en una especialitat concreta cada vegada. La primera: «viratge en sèpia».

El nostre soci **Gaspar Agulló** ens va obsequiar, el mes d'octubre, amb la presentació d'una exposició magistral: «la ciutat de Barcelona al microscopi, se'n podia haver dit. Cada fotografia recull un detall d'un monument, d'una façana, d'una escultura, d'una font... Tots els visitants sortien ben satisfets d'haver pogut contemplar aquesta exposició.

Aquest mes de desembre exposarà la **Carme Ballester**. Estem segurs que s'hi lliurà. No en va s'ha guanyat la fama de bona fotògrafa ja fa una llarga temporada, fama reconeguda en diferents punts del país, on ha concursat i guanyat guardons. Recordeu les dates: 10-11 i 17-18 de desembre. Passem per la nostra sala d'exposicions. Val la pena!

## MATINAL D'ESCACS

8 de GENER de 1989  
amb la participació de jugadors  
de preferent com a mestres.

*Inscripcions:*  
Dies 2, 3 i 4 de gener,  
al cafè del Centre.

**ANIMAT I JUGA!**

*Vocalia de Joventut*



## RETROBAR LES NOSTRES FONTS (VIII)

### LA FONT VELLA I LA DE CAN LLOSES

El dia comença plujós. Tota la nit ha estat caient aigua. No conviada el temps a anar a caminar.

A les nou del matí ha parat de ploure: els raigs d'un sol tímid intenten sortir entre els cotonosos núvols.

No m'hi penso gens; mal serà que em remulli. Amb un no res ja estic deixant les darreres cases del barri Canyelles i enfilant el camí de can Masdeu que em porta fins al Coll de la Ventosa. Endarrera queda la grisencia Barcelona, sempre emboirada.

Em decideixo a anar a la **font Vella**. Aquesta és un xic amagada i, en temps de canera, bastant visitada pels cacadors que, amagats per la brolla, són a l'aguait de qual-sevol soroll que pugui significar una peça per al sarró. Més d'un ensurt m'han clavet aquests bons senyors!

La font Vella es troba dins la propietat de can Ferré, vessant Cerdanyola. Un ample camí mena a la font; com a indicatiu puc dir que és al costat d'un replà on s'aixequen un parell d'alts plàtans. La pica és arran de terra; igual que el broc, del qual raja un doll d'aigua regular a l'hivern i minso a l'estiu, aigua fresca i de bon tast.

Hi havia una altra font a prop d'aquesta, dita de Sant Joan. Ara és un dipòsit on s'em-

magatzema l'aigua que, mitjançant una bomba, és pujada a can Ferré per a ús de la casa.

Des de la font Vella hi ha un corriol que corre paral·lel al torrent, i baixa entre espessa boscúria de rouredes i pinedes fins a arribar a uns conreus de la finca de can Lloses, masia que albirem a la nostra dreta.

Les pluges de tardor de l'any 1987 van desfer el corriol i fins i tot van canviar la fessomia del torrent. Amb tot, encara és un lloc agradable de visitar.

Després de passar la masia de can Lloses, un centenar de metres més avall, sortim al camí principal que del Coll de la Ventosa mena a Cerdanyola. Aquí, a la dreta i en un planell orlat d'alts roures i castanyers, hi ha la **font de Can Lloses**, coneguda popularment per la **font dels castanyers**.

Aquesta passejada per l'obaga del torrent feta a l'estiu l'agraeix el caminant per la fresca del fondal i per l'encant del recorregut.

En fi, ha estat un matí profitós. L'olor del sòl humit i la flaire de les plantes rentades de pluja les he notat més penetrants que mai.

El sol ha lluit la resta del dia.

(Barcelona, 17 novembre 1988.)

**Miquel TORMOS i RAMI**

